De celo etheris et diei filio.

CElum non illud pregrande corpus ornatū ſideri
bus. verum homo quidā ſic vocatus filius fuit
etheris ⁊ diei id eſt ignite virtutis ⁊ claritatis
eximie a quibus eius nomen i lucem proceſſit
dicit enim lactanti⁹ vraniū potentē virū veſtā
habuiſſe coniugē ⁊ ex ea ſaturnū opim ⁊ alios
genuiſſe. quē ſaturnus cū potens regno efficeret. vraniū patrē
appellauit ⁊ matrem terrā ad eius ampliādam origīnē. Nota
hic qđ iuppiter huius nepos primo in paneo monte ſacrifcium
adoleuit.

De opi prima celi filia.

OPs ſeu opis ſecūdū lactantiū filia fuit celi et veſte et
ſaturni fratris coniux. iouis et aliorū plurīū deorum ma
ter quae in maxima reuerentia habita eſt ſiue antiquī
hoc fecerint ad ſuos palliandos errores. ſeu ad occultandū fic
tionibus vulgo magnam rerum veritatem. ſeu pocius vt ioui
maximo regi adularent̄ hiſtoria omiſſa. hanc miris fictionib⁹
ornauere eiq̄ꝫ tēpla āpliſſima ſacerdoteſq̄ꝫ cōſtituere. Primo
eam dixere matrem deorū eiq̄ꝫ cōſtituere quadrigam a leonib⁹
tractam. eiuſq̄ꝫ capiti turritam deſcripſere coronā ⁊ ſceptrum
manibus addidere. veſtem ramis herbis et floribus pictam. ſa
cerdotes gallos vocatos eo ꝙ eunuchi eſſent timpanis ludētes
et era precedētia ſtatuerūt. eiuſq̄ꝫ in circuitu ſedes vacuas ⁊ co
ribātes armatos illam circuire voluerūt. ¶ Rei veritas deorū
mater dicta ē quia terreni ſint homines qui ab hominibꝰ dij
facti ſūt. turrita corona terre circuitum vndiq̄ꝫ ciuitatibꝰ am
bitū ſignificat. veſtis ramis ⁊ herbis ornata arbores et herbas
in terra deſignat. Sceptrū poteſtatē imperantū in terra ſignifi
cat. Qđ quadriga vehat̄ cū ſit immobilis q̄tuor anni partes
intelligo. que q̄dam circulari inceſſu cōtinuant̄. Qđ a leonibꝰ
trahat̄ dicit ſolin⁹ de mirabilib⁹ mūdi ſi per puluereū ſolū iter
faciant cauda ſua tergūt veſtigia ne a venatoribꝰ comperiātur
quod ⁊ agricole ſeminibus iniectis ſulcis e veſtigio faciūt rete
gentes ne ſemen ab auibus ſubripiatur. vel potius vt oſtēdat̄
per leones quos quadrupedū r̄eges dicimus iugo opis ſbbitos
orbis principes terre legibꝰ eſſe ſuppoſitos. Sedes vacue loca

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in ſuperficie terre vacua demōſtrant ·quia ipā terra ſemꝑ ſedes
ſeruet vacuas naſcituris : Coribātes armatos ambire volunt
vnūquēq3 pro ſue defenſiōe patrie ſe oppon̄e debere : Sacdotes
galli dicūt a ɔtrario ſenſu quia cū h᷑ athim amaſſ3 eū q3 pelice
cōperiſſ3 ipm caſtrauit ꝑ athim ſcđm macro ·libro ſatur ·ſolem
intelligim⁹ q̄ anno quolib3 iuueneſcē videt̄ ·ideo autē a t̄ra di
ligit̄ ·quia ei⁹ in ſe ſuſcepta īfluētia flores et frcūs parit : Q̄ d
eū caſtrauit itelligo q̄a certo anni tempoē radij videant̄ ſteriles
in quo nil gignit̄ ab eis ·vel ſcđm porphi· flos eſt a terra dilec
tus tanq̄ ornamētū ſuū qui tunc a terra caſtrat̄ cū veniēte frcū
flos decidit ul' ſi cadat ante fructū ad eum non ſit aptus vlte
rius : Pro timpanis que vaſa ſunt ſemiſperica et ſemꝑ bina
incedūt · intelligo duo terre emiſperia · per cra inſtrumēta ad
agriculturā cōueniētia que quondā ante ferri vſū ex ere fieri cō
ſueuerāt : de nomib⁹ eius dicam⁹ · vocant eā opim ſcđm rabanū
eo q̄ opem ferat frugib⁹ berechintiam ſcđm fulgētiū q̄a mō
tiū dominā eo q̄ deorū ſit mater qui ꝑ mōtib⁹ intelligunt̄ id
eſt elatis homib⁹ ·vel a berchintio monte vbi ſumme colebat̄
Rea autē grece latine ops dicit̄ Cibeles a cibelo ſuo p⁹ ſacerdote
vel opido vbi ſua ſacra cōperta ſunt · vel quia vates eius ꝑ fu
rorē moti capitis comā rotātes vlulatu fut̄a ꝓnūciabant : Iu
canus crineq3 rotantes s·p·v·t·g· hoc ſeruius in x⁰ eneydum
ibi q̄s alma cibele numen hēre matris : Dicit̄ alma a cūcta ale n
do palē autē paſtores vocauē eo q̄ armētis pabula preſtet ·
Thetim al' dorim De thety magna celi ii filia ·
dicit pau· filiā celi ꝛ veſte oceani ɔiugē nẏpharū q3 ma
trē · ¶ Huī veritas allegoica ſcđm criſipū Thetis aq̄ eſt vi
feruoris celeſtis e viſceib⁹ t̄re educta · et ſic ex celo nō hōīe ·
veſta q3 id ē t̄ra nata ē doris autē amaritudo intꝑtat̄ q̄ ꝑ actum
ſol' i mari educta ē · et dicūt h̄ naute q̄ mare īſupficie mlt̄ū ſal
ſū eſt cū īfra decē paſſus mlt̄ū dulci⁹ ſit · h̄ tn̄ oceanū accipio ꝓ
elemēto aq̄ ſimplici qđ agens credit̄ vbi aq̄ actio ēquirit̄ The
tis autē accipit̄ ꝓ aq̄ elemētata ſeu alioꝝ elemētoꝝ mixtura habē
te cui⁹ mixtiōis opēa poteſt accipē ꝛ nutriē · ul' q̄a dijs vtreq3
ſex⁹ attribuit̄ vt p3 vale· ſeriani carmē dicētis iuppiter omīpo
tens ēgū t̄rū q3 ēptor ꝓgenitor genitx q3 deū de⁹ vnus et idē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et ſic volunt cũ aliq̃d agat aqua eã vocari occeanũ· cũ vero pa
ciatur thetim hec etiam dicitur thetis magna ad differentiam
matris achillis· ¶ De cerere p̃ma celi ſecũda filia

CEres celi et veſte filia ſecundum theo· ſicani vetuſtiſſimi
ſicilie regis coniunx fuit ſiculoſq3 primũ frumenti vſũ
docuit· de qua pronapides hanc recitat fabulam eã ſci
licet cõcepiſſe· et ex rubore excreſcentis vteri in additũ crete ſpe
cum ſeceſſiſſe· et ibidẽ acherõtem peperiſſe· qui non auſus lucẽ
aſpicere defluxit ad inferos· et ibidẽ infernalis effectus ẽ flu
uius ¶ Sed veritas ceres ſaturno fratri ſuaſit ne titano quoq̃
modo reſtitueret regnũ et aduerſus conditionẽ inter titanũ et
ſaturnum initam q̃s maſculos filios ſaturn9 procreauit clam
naſcẽtes ſubripuit· que poſtea dũ audiſſet ſaturnũ detineri cap
tiuũ· in cretam fugit nec auſa eſt comparere donec iuppit̃ parẽ
tes liberauit· hinc eſt q̃ voluit prona· cererem concepiſſe dolorẽ
in ſpecu id eſt ĩ latebris· eũq3 emiſiſſe dũ victoria iouis letata
venit in publicũ· Cum autẽ acherontem dictũ ab a qđ eſt ſine
et cheron gaudium quaſi abſq3 gaudio quẽ patit quicũq3 do
lens· et ideo lucem videre noluit cũ dolentes fixis oculis appeta
mus obſcura· ibi enim ĩfernalis fluuius factus eſt· quia apud
inferos nulla vnq̃ ſit leticia nec illi pater aſcribitur cũ noſtra
tantũ exiſtimatione procreetur·

¶ De acheronte cereris filio·

ACheron infernalis fluuius filius cereris fuit vt ſupra
hũc pau· dicebat a ioue ad ĩferos deiectũ eo qđ titanis
ſitientibus limpidas preſtitiſſet aquas· dantes autẽ
dicit in ſũmitate ide montis cretenſis ſtatuam eſſe ingentem
cuiuſdã ſenis cuius aureũ caput ẽ· pectus vero ⁊ brachia argen
tea· corpus et renes ex ere confectos· tibias ⁊ crura et ſiniſtrum
pedem ex electiſſimo ferro dextrum autẽ ex terra deſcribit· que
tota in romam verſa videt̃· et has omnes partes preter aureũ
capud riuulos habere ex quib9 effluũt gutte aque que collecte
et per cauernas deſcẽdẽtes ad inferos flumẽ faciũt acherõtis
¶ Rei veritas qđ acheron infernalis ſit fluuius· Notandũ ẽ
qđ duo ſunt fluuij quibus acheron nomen eſt· vnus quidam
apud moloſos defluit vt dicit li· et in ſtagna q̃ inferna dicũt̃

efflu͛it · alter vero apud lucanos in infernū cadit et ſic ad ſein
tos vnuſquiſq; deſcendit Nam qui apud moloſos ē in regno
quondā plutonis qui deus inferni dicit̄ decurrit : Attamen de
ſecundo dicunt quidā quondā grecis ꝯſuetudinē fuiſſe damna
tos exilio in ytaliam mittere · ſeu ipſi exules ſua ſponte venire
quā eo ꝙ apud inferum mare dicebant ſeu quia īferior grecia
ab ortu ſit ſolis ideo et flumē ⁊ dampnatos apud inferos eſſe
deteſtabāt̄ et ſic cum acheron ſine gaudio ſonet quaſi exules
patria perdita abſq; ſalute eſſent : Dantes autē de vero īferna
li acheronte intelligit · ⁊ de ſtatua in romam verſa intendit lo
ci congruētiam origini deſignare et tempora · dicit ergo ſenem
ſtare erectum vt per hunc intelligamus humanū genus quod
adhuc ſtat licet antiquum ſit et hoc in monte yda · ſonat ida
idem ꝙ formoſitas per quā intelligit temporaliū formoſitatem
quā vt perituram deſignet dixit olim montem illū letum nunc
autē triſtem · In creta eſt que tribus orbis partibus terminꝰ
eſt vt intelligamus non ſolam vnā harū partiū ſed omnes ip
ſas opam dare vt acharon concreetur : Ipſe autē ex guttis ca
dentibus ideſt ex operibus primis fluxis q; antiquarū etatum
et preſentis conficitur · cum ex criminibus gaudium perdamns
rerum vt pareat ꝙ non omnis etas in hoc ꝯueniat · aureum
capud ſolidum eſſe dicit ideſt tempus innocencie primi paren
tis et noſtrū dum renati baptiſmate infantia ſimplices perſe
uerāmꝰ · demū venit argentea que et ſi corporis viribꝰ videat̄
validior · vicijs tamē efficit̄ vilior : Tandē ſequitur erea cete
ris adhuc ſonorior ſecundū augmentū miſerie · Inde ſequitur
ferrea fortior reliquarū ꝫ obſtinatior · Vltimo ſequitur teſtea
in qua omnis moles corporis reſoluit̄ · et hec eſt ſenium et he
partes ſicce fatiunt acherontem ideſt gaudij perditionem et
ex hoc ſtix ſequitur ideſt triſtitia ·

¶ De furijs in generali ·

Furias tres omnes voluere eſſe poete · de quibus genera
li pmo dicit eas acherōtis filias atq; noctis vt vult
virgilius · he aliquando vocantur canes ſecundū lactan
tiū et aliquando dire et hoc apud inferos : Eumenides etiam
qñq; apd nos appellant̄ in littoribꝰ arpie vocant̄ ſcdꝫm theo ·

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Poſt hec dicũt eas iouis atq; plutois ſeruitio deputatas vn
de vir. he iouis ad ſoliũ ſeuiq; in limine egis apparẽt acuũt q;
metum mortalibus egris. ¶ Rei veritas eſt acherontis ⁊ noc
tis dicũtur filie quia non ſuccedentibus pro votis rebus. et moti
one. cedente mentis perturbatio orit᷑. que per ſeruationẽ diut᷑
nam tandẽ vertitur in furorem. et ſic ex acherõte furie naſcũt᷑
et nocte. apud miſeros dicuntur canes conditionis infime qui
magna perturbatione clamoribus omnia replent viribus eis
deficientibus. Apud medios autem furie uel eumenides eo q᷑
maiori ledant incendio furioſi mediocris eñ homo pturbat⁹
vt i ſe agat. ſe q; intus rodat quedã faciũt. Nã ne i minores
agat lex publica prohibet. ne in maiores potentia. et more vul
gi inferioris clamores emittere indignatio vetat. ſecum igitur
furit et ſi erupperit vix reſiſtet quin in maximũ tendat icẽdiũ
et dicit᷑ ab eu q᷑ eſt interiectio dolentis ⁊ mene q᷑ eſt defect⁹
eo q᷑ ipſe qui patitur ſibiipi pena ſit. uel per antifraſim ab eu
et mane que duo bonũ ſonant quo omnino iſte caret. Apud ſu
peros dire appellant᷑ a ſeuitia maiorũ in minores. volucres di
cuntur a velocitate furoris cũ repente a manſuetudine ni furorẽ
erũpant. Arpie apud litorales a rapacitate dicũt᷑. tanto enim fu
rore litorales feruunt᷑ in predam q; omnia recipiũt. Plutoni di
uiciarũ deo obſequũtur cũ rixe frequẽter in auri cupidine oriã
tur. ioui ſimiliter licet pius ſit famulẽtur quia pio iudici opor
tunũ eſt vltrices ſcelerũ habere miniſtros. q̃bus ſi careat legũ
auctoritas facile diſſoluet᷑. inſuper ꝓpter populi crimina aliqñ
diuina permiſſione furor in elementis naſcit᷑. et eorũ diſcordia
peſtes letifere naſcuntur.

¶ De alecto filia prima acherontis.

Alecto furiarũ prima acherontis noctiſq; filia eſt hui⁹
furie offitia ſunt bella ire inſidie hec plutoni ⁊ ſororib⁹
odioſa eſt. ſonat eñ alete ſecũdũ ful. impauſabilis vt
intelligam⁹ omnẽ furiam ab animi inq̃etudine inchoari.

¶ De theſiphone ſecũda acherontis filia.

Theſiphone furiarũ ſecũda eſt acherõtis noctiſq; filia
vnde ſecũdum ful. teſiphones uel tritoimphones id eſt
irarũ vox in quã poſtq̃ pectus turgidam fecit inq̃etudo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

facile deuenit̃ teſiphone madefactā ſanguiē ſumit importuā fa
cem fluido q₃ cruore rubentē ⁊c̃. facē madefactā ſanguiē dicit
q₃ ignea vix aut nūq̄ egredit̃ ſine ſanguiē et ideo fluido cruo
re rubentē. ob colorem faciei irati homīs ⁊ ad animi diſpōnē de
mōſtrandā ſerpētes autē ei dē appoſiti ire ſeuitiā demōſtrant.

¶ De megera furiarum tertia.

Megera furiarū tertia acherōtis noctiſq₃ filia vnde clau. iproba mox
ſurgit triſti de ſede megera. quā penes inſani ſtrepit⁹
animi q₃ pphanus error ⁊ vndātes ſpumis furialib⁹ ire: Me
gera antē q̄n̄q₃ ſonat idē ꝙ magna cōtentio verſibus p̄libatis
bene ſpecificata ē. et ſic fit vt ab animi inquietudine deueniam
in clamorē in odium et rixā ex quibus furioſi ſepe ruimus.

¶ De victoria quarta acherontis filia.

Victoria dixit paulus acherontis filiā ex ſtige filia ſua
ſuſceptam. cui adeo iouem fuiſſe gratum dicunt vt cū
ei fauiſſet in pugna gigantū ſibi loco muneris exhibu
iſſe vt dij per ſtigem matrem eius iurarent. et ſi qui aduerſus
iuramentum agerent per certum tempus a nectare abſtinerent
¶ Rei veritas eſt. ipſam acherontis ideo volunt filiā quia nō
ex inertia et ocio acquirat̃ ſed ex cogitationib⁹ continuis. que
dum ex ingenio expromūt vtiliora conſilia. angunt profecto
cogitantē et ab eo gaudium omne āmouent. et ſic iam adeſt
acheron. preterea nec in comeſſationib⁹ nec in ioculatioibus
inuenitur. quinymmo in vigilijs et laboribus aſſiduis conſtāti
animo. dolore vulnerū et hui⁹modi paſſionū excerpitur. verū
vt dicāt hec a triſtitia furiarū. illa ab egritudine mentis hec
a corpea vt plurimū cauſat̃ ſtix ei mater ē quia feſtātes facile
tendūt in ruinā. Troia anxia capi nō potuit leta cōfeſti capta
eſt: Alatā victoriā dicit clau. q₃ facile vna omiſſa vigilia ſe
pe in ptē euolat alterā palma ornat̃ q₃ nūq̄ lignū palme corrū
pit̃ frōde q₃ viriditatē conſuat. vt victorie auctū robur et no
men longū virē itelligam⁹. Trophcis amicta ē vt ſcd̄a hono
ris impenſi ſpēs victori monſtret̃ minor eñ erat triūphus et q₃
victor in eo ſacrificaret ouem ouatio vocabat̃. ſeu vocabant ve
teres tropheū truncum adinſtar ſuperati homīs factū et armis
eiuſdem indutum.

¶ De honore victorie filio.

Honorem dicunt theo. & pau. filiū fuiſſe victorie ex quo patre nō dicunt. Victorie dicit̄ filius q̄a ex ea ↄſequit̄ honor quiquid eſt in preſentia ſuſcipientis exhibebat̄ cū laudes in abſentia preſtabant̄. Huic a romanis templū olim conſtitutū eſt templo virtutis iūctum. ad qḋ niſi ꝑ templū virtutis nō erat introitus. vt appareret neminē honorē niſi ꝑ virtutem conſequi poſſe. Huic coniugē reuerētiam fuiſſe volunt et ex ea illi maieſtatem exortam. Unde honor & reuerētia differūt Honor primo duplex ē publicus cum alicui laurea uel triūphꝰ decernitur. priuatus qui a priuatis impendit̄ vt dū alicui priuato aſſurgimus Reuerentia vero eſt quam maioribus nō ex decreto ſed ſpōte uel conſuetudine exhibemꝰ vt cum eos flexis genibus honoramus.

De maieſtate honoris filia.

Maieſtatatem honoris atq; reuerentie filiā vult oui. ſic inquiens donec honor placidoq; decens reuerētia vultu corpa legittimis impoſuere thoris. hoc horū filia dicitur quia ex honore. impenſo et illata reuerentia fit quidā maioritatis ſtatus.

De aſcalapho. v. acherōtis filio.

Aſcalaphus acherōtis et orne nimphe filius proſerpinam accuſauit vt habet̄ in oui. & inde a cerere mutatꝰ ē i bubonē Rei veritas volūt i hoc poete odioſū eſſe accuſatoris officiū. et ſicut bubo funeſta eſt auis et ſiniſtri ſemꝑ augurij reputata. ſic et accuſator ſemꝑ anxietatis eſt prenuncius. preterea bubo ſtridula eſt auis vt oſtēdatur clamoſos eſſe accuſatores acherontis dicit̄ filius quia ſicut acherō priuat gaudio q̄s trāſuehit ſic accuſator hos replet triſtitia in quos inehit. orne filius dicit̄ a cōſuetudine bubonis qui de die ſepe ſepulcra in ceruorū inhabitat que ſecūdū papiam orne vocant̄ vn de lucanus celo tegitur qui non habet ornam.

De ſtige acherontis ſexta filia.

Stix inferna dicitur palus acherontis et terre filia et deorū nutrix & hoſpita. q̄ quia triſtitia interꝑtatur ideo acherontis qui ſine gaudio ſonat dicta ē filia. Terra autē mater eius. q̄a cū omnis aqua ab illo fonte aquaꝝ occeano procedat. tranſit per viſcera terre vſq; ad illū locū vnde prorupit in publicum neceſſe eſt. & ſic terra dicitur ſtigis mater.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vel ſic inter hũo͛res ab elm̃tis impſſos mo͛ribꝰ a terra imp̃mit̃ melancolia q̃ t̃ſticie mr̃ ẽ duplex autẽ t̃ſticia ẽ. triſtam̃ em̃ aũ nã deſideia cõſequi neq̃mꝰ vel qꝛ aliq̃d minꝰ iuſte pegimꝰ. prima triſticia nunq̃t fuit deorũ nutrix vel hoſpita. ſcd̃a ſic nã ex minꝰ bñ ꝯmiſſis dolere ẽ p̃bere alimẽta virtuti. per quã in deitates ſuas gentiles iuere ⁊ nos xp̃ani in b̃titu dinẽ eternã. Et voluit idẽ vir. in ſexto eneid̃ vbi p̃ſides mittit ad tartara. alios vero pꝰ exactas ob culpã penas eliſios ducit in campos. vel ſic deos ideſt ſolem ⁊ ſidera voluerũt poete abijſſe ad egiptios qd̃ hyemali tempore ꝯtingit qñ ſol a nobis ſemotꝰ tenet ſolſticiũ antarticũ qꝛ tunc habent hũc in ſũmitate ſui capitis. et tunc a palude ſtigi paſcunt̃ ſidera ſcd̃m illos qui ex eleuatis vapoꝛibꝰ dicebant ſidera naſci et apud eã hoſpitat̃ donec verſus articũ polũ gradũ non flexerint. Apud egiptios dicit ſeneca paludem eſſe ingentẽ que cũ difficillima limoſa nimis ⁊ papiris implicita ſit ſtix vocata eſt quaſi triſticiã tranſeũtibꝰ inferens. Qd̃ dij per ſtigem iurẽt cã eſt ꝯſueuimꝰ em̃ p eas res quas timemꝰ vel optamꝰ iurare. et qui ſũme gaudet non videt̃ hr̃e quod cupiat reſtat igit̃ vt dij iurẽt p triſticiã quã noſcũt ſibi fore aduſam. Et qꝫ deierantes nectareo priuentur poculo intelligo. quia qui ex felicitate in miſeriã deueniẽt eum deieraſſe ideſt minus bene egiſſe dicebãt et ſic nectareo poculo carere id ẽ ad amaritudinẽ infortunij deueniſſe.

¶ De cochyto ſtigis filio.

Cocitus infernalis fluuius ſtigis filius ab alberico dicitur quia luctus quẽ per cocitum intelligũt ex triſticia q̃ ſtix eſt oritur.

¶ De flegetone cochyti filio.

Flegeton infernalis fluuius cochyti filius dicit̃. quia ex diuturno luctu quis ſepe ruit in furorem. Flegeton em̃ ardoꝛ interp̃tat̃. vt comp̃hendamꝰ et doloꝛe cordis nimio excitari furores.

¶ De lete flegetontis filio.

Lethen inferni dicũt fluuiũ et flegetontis filiũ quia ex furore naſcitur obliuio. hunc fluuiũ ponit virgꝰ apud eliſios campos ⁊ eo illos potari quos inaꝛiꝰ vult reuerti ad corpora vt dictũ eſt. dantes vero in ſũmitate montis purgatorij ⁊ ex eo dicit animas celo dignas potaꝛi vt obliuiſcant̃ p̃teritoꝝ maloꝝ quoꝝ memoria felicitate ꝑpetue p̃ſtaret impedimẽtũ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ De vulcano primo celi quarto filio.

Vlcanus ſecūdū tull. celo natus eſt quē credo igneū vi
gore fuiſſe hominem.

¶ De appolline vulcani filio primo.

Apollo vulcani ⁊ minerue fuit fili⁹ quē vult theo. me
dicine artis repertorem. pli. tamē aſſerit in libro natu
ralis hiſtorie chironem fuiſſe

¶ De mercurio q̄nto celi filio.

Mercurius ſecūdū tul. celo patre et die matre natus eſt
obſcenius tamē excitata natura. eo q᷒ aſpcū pſerpine
mot⁹ fuit. hunc dicit theo. virga circūuoluiſſe ſerpētē
et etiam valerius. fertur etiam ex venere ſorore ſua hermofrodi
tum ſuſcepiſſe. ¶ Rei veritas hunc dicunt hermen vocatum ex
cipro philonis archadis ⁊ proſerpine eiuſdē filie in quā ſe bal
neantē impudicos iniecerat oculos procreatū. ⁊ quia obſcene
excitata natura natus ſit inſpecta pſerpina obſcenus eſt dict⁹
Hermes dicit̄ eo q᷒ maximus fuerit iterpres. hermena enim
grece iterpres dicit̄ poſt hec cū adoleuiſſet ob ruborem ſceleſte
cedis in egiptū ſeceſſit vbi in ariſmetrica geometria et aſtro
logia profecit. vnde in maxima fama fuit poſt hec in medicina
operam dedit et in ea fact⁹ eſt ſublimis vt omiſſo mercurij no
mine deus crederet̄. vbi ad nobilitādam ei⁹ originem celi fili⁹
dictus eſt quaſi a celo miſſus et in dici luce factus conſpicuus
de quo trimegiſtus dicit q᷒ cito mortuus venientes ad eius ſe
pulcrū adiuuet et cōſeruet. Sed quid hec velint videamus di
cit ergo eū vt premonſtratū eſt vbi de mercurio p̄mo. galero
tectum. vt p illum celū intelligam⁹ a quo et ſi tegamur om̄s a
medico potiſſime cognoſci debent planetarū motus et īfluentie
ut oportuna remedia circa egretudines ualeat apponē. talaria
uero illi pēnata apponūtur. quia medicus promptū ad remedia
cōtingentiū debet habere ſcientiam. Vel quia cū nature miniſtri
ſint debent omnib⁹ omiſſis ad neceſſitates vocātū euolare. vir
ga ab appolline conceſſa ideſt a medico experto eſt anctoritas
approbantis abſq; qua nemo ſibi debeat tale officiū exercē
hac inſup ab orco euocat animas quia multi iudicio ſimpliciū
morti dampnati ſcientia medici adiutorio retardātur ab orco

id ē a morte · Hic verſa vice dū minus morborū noſcunť cauſe
hac eadē autoritate uł artificio min⁹ ꝯgrue opꝰo aīe q̄ ſtetiſſet
emittunť ad tartara id ē ad mortē : Somnos etiā hac virga
id ē arte dat medicus perſepe in ſompnū declinare nequiētibꝰ
et aufert in ſuā pernitiā dormiētibꝰ nimiū · hac inſuper ventos
amouet dū ſtultas egrotāciū opiniones ratioībꝰ veris amouet
auferēdo timorē : Seu etiā dū ventoſitates viſcera in ꝯuīſſimū
pacietis dolorē agitantes ſuis aut potioībꝰ aut remedijs alijs
reſoluūt in nichilū · ſic et nubila tranant dum humiditates ſu
perfluas educunt · ſerpens autē ideo uirge circūuoluiť · vt in
telligamus medicinale exercitiū abſqꝫ naturali diſcretione po
cius in pernitiem tendere q̄̄ꝫ in ſalutē · Pendent enim non mi
nus ex animaduertētia medentis q̄̄ꝫ ex arte quādoqꝫ ēmedia
et ſic diſcretio que per ſerpentem prudentē deſignatur circūuol
uitur uirge vt nūq̄̄ꝫ ſine diſcretione exerceať auctoritas · Qd
hermofodritū genuit dicat paulus verū non eſſe ſed ideo fictū
quia primus egiptus qui mōſtruoſū arbitrabantur hermofo
dritos naſci atqꝫ tamq̄̄ꝫ rem preter naturam abiciebant cū naſ
cerentur · oſtendit ꝙ naturali gigni ratione poterant · et qua in
parte matricis ſuſciperetur a femina ·

De hermofodrito mercurij filio :

Hermofodritus mercurij ex venere fuit filius vnde oui·
mercurio puerū diua cythereide natum noiades ideis
enutriuere ſub antris vnde vnam recitat fabulam oui
dius metha · quarto quo modo ſcilicet effeminatus eſt · hermi
fodritum ex mercurio et venere genitū vult albe · laſciuientē pre
ter oportunitatem eſſe hominem · q̄ cū virilis eſſe debeat nimia
verborū mollicie videtur effeminatus · Ego vero hermofodritū
habere vtrūqꝫ ſexum ad naturam mercurij refero eo ꝙ cū maſ
culis planetis maſculus ſit ⁊ cum femininis femina · hoc inferre
inter cetera his quorū natiuitatibꝰ preeſt niſi planetarū alius
obſiſtat vel etiam locus vt vtriuſqꝫ ſexus ꝯcupiſcentia tenen
tur · Alij dicunt ꝙ in matricibus mulierū ſunt ſeptem cellule
conceptui apte quarum tres in dextera vteri ſunt et totidem in
ſiniſtra et vna media · et in vnaquaqꝫ harum poteſt concipere
duos licet dicat alber · ſe aborſu cuiuſdā mulieris aduertiſſe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

centū q̄nquaginta filios ſimul fuiſſe conceptos cū em̄ in dextrā concipit mulier maſculos parit· cum autē in ſiniſtrā feminas cum vero in media naſcūtur vtrumqꝫ ſexū habentes quos hec mofodritos dicim⁹· ſic in cellula tanq̄ in fonte vtriuſqꝫ ſexus lucta eſt et dū vincere conatur vtqꝫ ne alter ſuccumbat efficit̄ vt vtriuſqꝫ victorie veſtigia videantur et rata maneat oratio vt ſi quis fontem illū intrauerit ſemiuir exeat· Sane longe aliter intellexiſſe poetas exiſtimo eſt enim ſalmacis carie fons celebertimus non longe ab alicarnaſo claritate perſpicuus ꝛ ſapore egregius· circum quē barbari olim habitabāt qui a nyda et arcuania archadibus a q̄bus ibi troezen criminis deducta colonia pulſi ad montana fugere ꝛ latrociniis omnia infeſtar̄ cepere· Sed cū de colonis archas vnus lucri tract⁹ cupiditate prop̄ fōtem tabernam emeritoriam edidiſſet quaſi aque bonitas ceptis ſuis eſſet preſtatura fauorem factum eſt vt tam aque delectatione q̄ cibi opertunitate barbari venirent in tabernam ibiqꝫ conſuetudinē babarorum penitus deſerentes melioribus grecorū moribus vterent̄ donec ex ferociſſimis mites viderent̄ effecti· et quoniā māſuetudo reſpectu ferocitatis videt̄· femina dictum eſt vt qui illo fonte vterentur̄ effeminarent̄·

¶ De venere magna ſexta celi filia·

VEnus magna celi ſecūdū tul· filia celi et diei fuit et cum preter hanc tres alias fuiſſe demonſtret· Hanc tamen primam aſſerit· Attamē quia plura figmēta circa veneres indiſtincte reperiūtur his ſumptis que ad hanc ſpectare videntur reliqua āliquis relinq̄mus· Huius igitur filiū amorem geminū voluut vnde oui· alma faue dixi geminorū mater amorū Dicunt inſup huic cingulum eſſe qd ceſton nominant q̄ cinctā eam aſſerunt legittimis interueniente nupciis· alij vero coniūctionibus maris et femine dicunt abſqꝫ cingulo intereſſe· et inſup dicunt ſumme progeniem ſolis habere odio ꝓpter adulterium eius cum marte ab eo vulcano patefactū· Addunt p̄terea ī tutelam eius eſſe columbas· et cum eidē currum tribuant illū a cignis trahi volūt mirtūqꝫ arborem illi ſacrā faciūt et ex floribꝫ roſam· Inſup eam in domo martis ſuſcepiſſe· ſe qꝫ eis familiaritate iūxiſſe· inſup diuerſa tenet nomiā ſcilicꝫ venerē chytareā

acidaliam heſperū luciferū et veſperuginē. ¶ Rei veritas appli
cando ad planetā. volunt eīn aſtrologi venerē eſſe cōplexione
flegmaticā atqꝫ nocturnā acute meditatiōis in compoſitiōibꝫ
carminū ⁊ periuria ridentē honeſti tamē moris hilarē voluptuo
ſam et huiꝰmoi de quibꝫ albumaſar ⁊ venerabilis andalo pro
lixius tractant : Hanc filiam dicunt celi et diei et cum de pla
neta intelligant non incōgrue. nam quia celo videt̄ infra et cū
eo mouet̄ ab eo videtur producta. diei filia eſt quia ceteris aſ
tris fulgidior eſt ꝙ geminū amorem peperit dicit andalo deum
patrem dum ab eo omnis orbis machina fabricata eſt nil feciſ
ſe carens miſterio ſed cuicūqꝫ corpori celeſti dedit ꝓpriam virtu
tem ad cauſandas in inferioribꝫ his influētias. et quia veneri
planete conceſſum eſt inclinare ad amorē cōiunctionē ſocietatē
et vnionem que inter animalia ſpectare videntur ad prolis et
nature continuationem quo conceſſo notabiliter ponetur cupi
do ſiue amor veneris filius: Sed quid illū dicit geminū ouidi.
credo hunc vnū tantū eſſe. ſed hunc totiens mutare mores no
uūqꝫ patrē acquirē quotiens in diuerſos ſe trahi permittit af
fectus quod deſignat ariſtotiles ꝑ triplicē amorē quos quidē
vltimos duos oui. forte pro vno ſumpſit. hec etiā dicit̄ graciā
peperiſſe quia non amor ſine gratia. Cingulū ſibi a poetis nūqꝫ
datū nec a natura fuiſſꝫ niſi legū auctoritate illi fuiſſet applicatū
et hᵒ vt vaga nimis ēfrenaret̄ Huiꝰ cinguli deſcribit ome q̄d
ſit et a pectoribꝫ ſoluit ceſton cingulū. vñ ibi dicit cupidinē eſſe
vt intelligat̄ ſponſi ſponſe qꝫ ante nuptias deſideriū. inde ami
citiam que quidē ex ꝯiunccōne et morū cōuenientia orit̄. ſi vero
diſſonent mores iurgiū naſcit̄. Hoc autē cingulū ſecūdū lactā
tiū non fert venus niſi ad honeſtas nuptias. et ob hoc omnē
aliū concubitū eo ꝙ ad eum ceſton delatum nō ſit inceſtum vo
cari. Ad autē furias in domū martis hoſpitata ſuſceperit ſic in
telligo. ſunt enim duo ſigꝫ marti loco domicilij attributa ſcili
cet aries ⁊ ſcorpio in quā illarū domorū venus duxerit non ha
bemus. Sed ſi in arietē per hunc initiū veris itelligo cum tunc
ver incipiat cum ſol arietem intrat circa quod animalia cuncta
in cōcupiſcentiā inclinnātur. Et ſcd̄m virgꝰ. tertio georgicorū
infurias igneſqꝫ ruunt nec ſolū bruta ſed etiā mulieres quarū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

complexio frigida et humida ē agente veris tempore in calorē
et venerē actiꝰ icitatur q̄ quidem excitatio niſi frena tutor im
ceret verti in furiam videretur · Sed et feruores iuuenū niſi le
gibus coherceren̄t i peſtiferos furores excederent · ꝰ ſic bene in
domū martis a venere ducūt̄ furie eiſqꝫ familiaris facta ē igitū
immoderata efficitur Si i ſcorpione duxiſſe volimus quoniā ve
nemferū eſt animal intelligo ſepe amātū amaritudines anxias
modice mixtas dulcedini ob quas ſepiſſime miſeri incātū uex
antur ardentes vt in ſeipſos laqueo gladio p̄cipicioqꝫ ſuēetes
vertantur · et ſic a venere in ſtore · ſuſcepte ſūt furie · venerem ſolis
prolem exoſam habere itelligo quia ſol formoſos producit ho
mines et mulieres · quoꝝ pulchritudo trahit inſipientū mentes
in concupiſcentiam ſui ꝗ qui tracti ſunt varijs artibus ſepe tra
hentes trahunt quodquidem opus veneris eſt · hi quippe innu
meris ſe exponūt periculis alij occidūtur alij letali perſequuntur
odio ꝗ ſic patet venerem ſolis prolem odio habere · de columbis
contigiſſe dicūt qđ venere et cupidine in campis laſciuiētibus
in cōtentionem deuenere quis eorū plures colligēt flores vidit
itaqꝫ venus alarum ſuffragio plures cupidinem collecturū quā
obrem cum periſterā uirginem cupido in auxiliū veneris uidiſſet
ſuccepiſſe indignatus eam mutauit i colūbam quā ſtatim venꝰ
in tutelam aſſumpſit et inde ſubſecutū eſt colūbas ſemꝑ veneri
attributas · Huius rei veritas ſecūdū theo dicit enim piſterā apud
corintheos origine inſignem fuiſſe et lōge magis notiſſimam
meretricem et ideo hic venus agens dici poteſt in periſteram paci
entem · agentis autē impreſſio in pacientem amor eſt cui us agi
tata ſtimulis virgo adheſit veneri ideſt coitui quā fere finalis
eſt agentis intentio ſi forſan ob id vinci poſſet infeſtans cupi
do · verū cum talis appetitus actu potiꝰ incendat q̄ꝫ extingatur
eo deuenit vt nō eſſet viriꝰ amantis contenta ſolatio ſed more
columbe ſepe nouos amores experiētis i plurimū deuenit āplexꝰ
quare ab ipſo cupidine ideſt luxurie ſtimulo in columbam verſa
eſt · piſterā latine colūbam ſonat queqnidē aues veneri attribu
untur quia ſūt coitus frequētis quaſi per hoc ſibi obſeqnētes
Currꝰ illi attribuit̄ quia ſicut ceteri planete per ſuos circulos
circumagitur motu continuo · Quod a cignis trahat̄ duplex

eſt ratio aut quia p albedinẽ ſignificant lauticiã muliebrẽ aut quia morti ꝓpinqui dulciſſime canant vt demõſtrẽt amãtũ animas cantu trahi aut eo ꝙ cantu amãtes fere deſiderio nimio morientes paſſiones ſuas explicent : Mirtus ideo veneri dedita ẽ quia ſecundũ fi a · a mari dicta eſt quia naſcitur in litoribꝰ et venus in mari dicit̃ genita · Roſa autẽ q̃a ſuauiſſimi eſt odoris flos eius dicit̃ De nominibꝰ eius pmo dicit̃ venus ſecũdũ ſericos quaſi vana res quaſi voluptatẽ abhominãtes · ſcd̃m epicuros bona res exponitur · cithera ab inſula in qua colebat̃ dicitur acidalia ab acidalio fonte beocie in quo veteres ſtolidi dicebant gratias illi pedi ſſequas lauari · Heſperus autẽ nomẽ eſt planete dũ poſt ſolem occidit · vel ſecundũ alios veſperugo · Lucifer etiã dicitur quaſi lucẽ afferens et hoc quando ante auroram cernit̃ tanto ſplendore coruſcat vt debite nomen ſorciatur Alij dyanã vocant quaſi diei nũtiam ·

¶ De venere ſecunda celi ſeptimo filia ·

Venerem ſecundam plures volunt celi fuiſſe filiam non tamen ritu genitã quo gignũtur omnes ex qua recitat̃ ſaturnum patrem celũ aſciuiſſe · et falce ſumpta ei virilia abſcidiſſe · et in mare ꝓieciſſe · quorſum autẽ ceciderint nõ habetur ſed tamẽ ſanguinẽ emiſere ex quo et maris ſpuma hãc ꝓcreatã venerẽ volunt · ac etiã a maris ſpuma denominatã que grece afrodos dicitur · huic inſuper dicunt roſas eſſe dedicatas et quod manibus gerat concham · ſic et ex ea et mercurio hermofoditũ natum dicunt · et ex ea ſola cupidinẽ · ¶ Hec veritas pro venere hanc vitam voluptuoſam intelligo ⁊ in omnibꝰ ad libidinem pertinẽtibus cum ſuperiore vnam et eandẽ intelligo Ex ſanguine teſticulorũ naſcitur quia ſecundũ macrobiũ ex celi circuitione tempꝰ naſcit̃ qd̃ nos ſatnũ dicimus cumq; ſcẽtia omniũ rerum poſt celũ gignendaꝝ de celo flueret et elemẽta que in mũdo plenitudinẽ facerẽt · ex illis ſeminibꝰ fundarẽt̃ vbi mũdus omnibꝰ ſuis partibus perfectꝰ eſt certo iam tempore finis eſt ꝓducẽdi de celo ſeminã ⁊ ſic genitalia celi a ſaturno ideſt tempore deciſa vident̃ et in mari deiecta vt appareret gignendi facultatẽ que per venerẽ intelligẽda eſt i humorem tranſlatam · coitu maris et femine mediãte per ſpumam intelligitur

ful·vult vbi ab alijs dicitˀ ſaturnū celo iouē ſaturno virilia ab
ſcidiſſe qđ ſic exponit ſaturnus grece tempus latine eſt cui vi
res abſciſe falce ideſt fructus qui ex humoribus viſcerū terra
procreātur quos dū comedimus velut in mare proiciuntur ex
quibus dicit neceſſe ſit procreari libidinē·Ea em̄ humiditate
procedit venus que ex cibo potuq; ꝓcedit ⁊ vere in mari naſcitˀ
ideſt in gurgite ſalſo ſanguinis calefacti et eiuſdē ebullientis
ſpuma idē pruitu·falcē autē nōnulli volūt apud drepanū fuiſſe
deiectā vt oſteudatur ſicut falx aliq̄d aliq̄d operata ē circa vene
ris originem·ſic ⁊ habundantia fructuū ex quibus demum ci
baria componūtur plurimū etiam oportet que quidē habūdan
cia plurima ē apud ciuitatē deſcriptam·Ego autem reor huius
particule et nomen opidi et litoris formam que ſimilis eſt fal
ci fabule cauſam prebuiſſe Alij inſup dicūt venerē apud paphū
oppidum cipri natā quia hec inſula maxime prona eſt i viciū
libidinis·vnde ſecūdū cornelij hiſtoriam legimꝰ venerē auſpi
cio doctam armata manu hanc inſulam conſcendiſſe bellumq;
cinare regi mouiſſe·qui tandē per cōcordiam cōuenerūt vt ipſe
rex templū veneri conſtrueret i quo eidē ſacra miniſtrarent qui
ex familia regia et ſua ſuccederēt·cōfecto autē templo ſola ani
malia maſculini ſexus in holocauſtū parabantur·Altaria vero
ſanguine maculari piaculū·cū ſol' p̄cibꝰ igneq; puro illa ado
lerent·Simulacrū vero dee nullā dicit habere humanā effigiē
q̄ny̆mo eſſe ibi continuū orbem latiorem in initio et tenuiorem
in ambitu ad inſtar mete inſurgentē Nuda autē ideo pingitur
vt mōſtretur ad quid ſemp parata ſit·aut quia nudos ēddit
ſequentes ſe·aut quia hoc viciū·ſi primo occulte ſiat tandē ta
men abſq; pudore procedit in publicum Natantē pingunt vt
oſtendatur infelicium vitā procellis agitari cōtinuis Roſe autē
illi dedicantur eo qđ rubeant atq; pungāt qđ quidē libidinis
propriū eſſe videtur Nam turpitudine ſceleris erubeſcimus ⁊
conſcientie pungimur ſtimulo Concham in manibꝰ geſtat vt
per eam veneris oſtēdatur illecebra toto enim adaperto corpe
miſcetur in coitū concha·

De cupidine veneris filio·

Cupido ex venere ſola dicitˀ naſci de q̄ alibi pluā dicemꝰ·

¶ De toxio nono celi filio.

Toxius ſecūdū pliniū filius fuit celi eumq; dicit lutei edificij. exemplo ab yrundinibꝫ ſumpto. in ventorē nundum enim fuerant regia palatia conſtructa. Hic autē ſupreſtant ex filijs celi titanus iupiter ſcđs oceanus et ſaturnus quorū eo qđ ampliſſima eſſ poſteritas. huic tertio finē inponē et titanū quarto reſeruare volui iouem quinto et ſexto oceanū ſeptimo ſaturnū octauo reliquiſq;.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf